

‘Opwjrda? Maar dát is een beroemde naam ...’

Toen Gudo Opwjrda (75) in 1957 farmacie ging studeren in Leiden en zich voorstelde aan professor Vogelenzang, was het even stil.

“Opwjrda? Maar dát is een beroemde naam ...”, zei hij.

Gudo Opwjrda verbaasd: “Professor, hoe bedoelt u?”

Auteur **Frits Baltesen**

De achterkleinzoon van Robartus Opwjrda had geen weet van de naam en faam van zijn overgrootvader. Het bleek dat Robartus in 1864 oprichter was geweest van het *Pharmaceutisch Weekblad* en dat hij standaardwerken had geschreven, zoals *Opwjrda's Recepteer-kunst* en het Latijns-Nederlands woordenboek voor de *Pharmacopoea Neerlandica*. Gudo had nog nooit van hem gehoord: “Niemand in mijn familie heeft het er ooit over gehad.”

Dat kwam omdat de farmacie twee generaties had overgeslagen. Zijn vader was register-accountant en zijn grootvader boekdrukker en uitgever. De farmacie lag nog wel ergens op zijn genen: Gudo speelde als klein kind graag met flesjes en drankjes en ging, omdat de studie scheikundige technologie in Delft hem toch tegenviel en daarna ook economie, een jaar daarna farmacie studeren in Leiden. Hij heeft er nooit spijt van gehad. “Farmacie was een gemoedelijke studie, maar erg inefficiënt. Ik leerde vooral veel over plantjes en het was veel scheikunde. Over de praktijk in de apotheek kwam ik pas in mijn zevende studiejaar meer te weten. De practica sloten slecht op elkaar aan, waardoor ik vaak twee of drie maanden

moest wachten.” Daardoor duurde zijn studie maar liefst tien jaar. “En dan was ik nog de tweede die in dat jaar afstudeerde.”

Naam om trots op te zijn

Tijdens zijn studietijd sprak hij wel eens een vader van zijn vrienden die de naam Opwjrda goed kende. “Het bleek een naam om trots op te zijn”, vertelt Gudo. Na zijn studie volbracht Opwjrda zijn dienstdtijd als militair apotheker in het militair hospitaal Oog en Al in Utrecht. Meteen na het afzwaaien werd hij in 1969 ziekenhuis-apotheker in De Lichtenberg in Amersfoort. Dat ziekenhuis telde toen 525 bedden. Hij was ook toezien apotheker voor het bijbehorende verpleeghuis De Lichtenberg. Gudo is zijn hele carrière bij De Lichtenberg gebleven. Hij heeft in die periode wel af en toe getwijfeld of hij toch niet een keer de overstap zou maken naar openbaar apotheker. Gudo en zijn vrouw hebben wel eens serieus gekeken in een paar steden naar de mogelijkheden van overname van een openbare apotheek, maar hij koos er uiteindelijk voor om toch ziekenhuisapotheker te blijven. “Dat is een veelzijdig beroep.” Af en toe waren er overheidsmaatregelen,

GUDO OPWIJRDA (75), DE ACHTERKLEIN-ZOON VAN ROBARTUS OPWIJRDA.

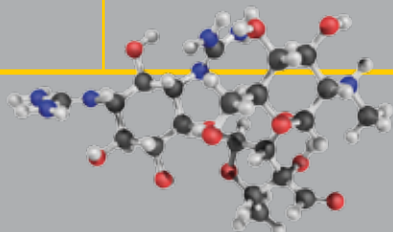
1943

1944

1945

1946

1947

In het geheim wordt onder de codenaam Bacinol in Delft gewerkt aan de productie van Nederlandse penicilline, die na de oorlog kortstondig op de markt wordt gebracht. Isolatie van streptomycine dat vanaf 1948 ingezet zal worden als eerste effectieve geneesmiddel bij tuberculose.

zoals de invoering van de rijksdaalder die patiënten per recept moesten betalen, maar dat soort besluiten gingen aan zijn praktijk voorbij. Hij herinnert zich wel de sterke positie van de apothekers en de KNMP in de maatschappij en in politiek Den Haag. Wat volgens hem had te maken met de sterke leiding in die tijd: het duo Harderwijk en Winters. Het hielp ook dat vrijwel alle apothekers lid waren van de KNMP.

Gudo werd verliefd op de apotheker van Gist-Brocades die de dialysevloeistof aan zijn ziekenhuisapotheek leverde: zij werd later zijn vrouw. Ze heeft gewerkt in apotheken in Zeist, Bussum en had in Leusden haar eigen apotheek. Haar vader was ook apotheker – later werd hij inspecteur bij de IGZ – en haar moeder was apothekers-assistent. “Bij mijn eerste bezoek aan mijn schoonouders haalde haar vader al snel het boek over de receptuurkunst van Opwijkstra uit zijn kast. Dus we hadden meteen gesprekstof.”

Farmacie beheerste het leven van Gudo Opwijkstra. Zeker toen zijn dochter Evelien farmacie ging studeren. “Zij werkt nu als tweede apotheker in Amsterdam. “Erg leuk was, toen hij in 1989 werd gevraagd om de Opwijkstra-prijs uit te reiken, een onderscheiding die was verbonden aan het gelijknamige fonds. Opwijkstra gaf, ter gelegenheid van het 125-jarig bestaan van het *Pharmaceutisch Weekblad*, de Opwijkstra-prijs aan professor Arijan Porsius. In 1996 nam Gudo afscheid van ziekenhuis De Lichtenberg, zeven jaar later vertrok hij bij het verpleeghuis De Lichtenberg.

Snuffelen op zolder

Hij heeft nooit de neiging gehad om in een regenachtig weekend de gangen van zijn overgrootvader na te gaan. Maar de dagen voor dit interview besloot hij toch eens op zolder te snuffelen en in zijn boekenkasten te grasduinen. Hij vond een derde druk van

DE ALLEREERSTE EDITIE VAN HET PHARMACEUTISCH WEEKBLAD, WAAROVER ROBARTUS OPWIJLJDA DE SCEPTER ZWAAIDE.

Opwijkstra's receptuurkunst uit 1882 en de zevende druk uit 1905. Maar ook een tiende herziene druk van *Uitgewerkte Recepten* uit 1931. “Kijk: een zilveren inktstelletje dat mijn overgrootvader 125 jaar geleden kreeg bij de feestelijkheden vanwege het 25-jarig bestaan van het *Pharmaceutisch Weekblad*.” Hij liet de eerste originele uitgave van PW uit 1864 inlijsten.

Hij gaat nu eigenlijk weer terug naar af, beseft hij. Hij heeft weinig contact met apothekers, hij is geen lid meer van de KNMP en zegt met spijt in zijn stem: “Ik ben de laatste Opwijkstra. Ik heb twee dochters, maar geen zonen. Ik heb ook geen broers. Het geslacht Opwijkstra sterft uit.” ■

**OP ZOLDER
VINDT HIJ
EEN DERDE
DRUK VAN
OPWIJLJDA'S
RECEPTUUR-
KUNST UIT 1882**

1948

1949

1950

1951

1952

De NMP krijgt het predikaat 'Koninklijk' en wordt KNMP. Introductie van antistollingsmiddelen en start van de trombosedienst. Eerste gerandomiseerde geneesmiddelexperiment met streptomycine in Engeland.

De KNMP betreft een pand aan de Alexanderstraat in Den Haag.